

Binnen de vaste commissie voor Onderwijs, Cultuur en Wetenschap hebben enkele fracties de behoefte om vragen en opmerkingen voor te leggen over de brief van de Minister d.d. 21 september 2017 over het rapport van de Inspectie van het Onderwijs naar aanleiding van specifiek onderzoek doelmatigheid declaraties bestuurders Universiteit Utrecht (Kamerstuk 33 822, nr. 11).

De fungerend voorzitter van de commissie,
Van Tellegen

De adjunct-griffier van de commissie,
Bošnjaković

Inhoud	blz.
I Vragen en opmerkingen uit de fracties	2
– Algemeen	2
– Aanbiedingsbrief inzake inspectierapport naar aanleiding van specifiek onderzoek doelmatigheid declaraties bestuurders Universiteit Utrecht	3
– Inspectierapport naar aanleiding van specifiek onderzoek doelmatigheid declaraties bestuurders Universiteit Utrecht	4
1 Bevindingen en conclusies	4
1.1 Kostenoverzicht bestuurders 2013–2015	4
1.2 Vervoerskosten	5
1.2.1 <i>Kosten dienstauto's bestuurders</i>	5
1.2.2 <i>Taxikosten</i>	5
1.3 Declaraties reis- en verblijfskosten	5
1.3.1 <i>Algemeen</i>	5
1.3.2 <i>Hotelkosten</i>	6
– Zienswijze Universiteit Utrecht	6
II Reactie Minister	7

I VRAGEN EN OPMERKINGEN UIT DE FRACTIES

Algemeen

De leden van de VVD-fractie hebben met interesse kennisgenomen van het rapport van de Inspectie van het Onderwijs (hierna: inspectie) over de doelmatigheid van declaraties bij de Universiteit Utrecht (hierna: UU). De leden zien in het rapport een evenwichtige verklaring van de declaraties van de desbetreffende bestuurders. Naar aanleiding van dit rapport hebben zij nog enkele vragen.

De leden van de CDA-fractie hebben kennisgenomen van de onderhavige brief van de Minister. Het stemt deze leden tevreden dat de raden van toezicht van de universiteit naar aanleiding van ondoelmatig declaratiegedrag van bestuurders van de UU in de periode van 2013–2015, hebben besloten te komen met een uniforme regeling over de hoogte van declaraties. Deze leden onderstrepen het standpunt van de Minister dat bestuurders sober met declaraties moeten omgaan aangezien het hier gaat om overheidsgeld en er tevens sprake is van schaarse middelen voor onderwijs. Eén en ander ook gezien de voorbeeldfunctie van bestuurders in het algemeen.

De leden van de D66-fractie hebben kennisgenomen van de onderhavige stukken. Zij hebben daarover een aantal vragen en opmerkingen.

De leden van de GroenLinks-fractie hebben kennisgenomen van de brief van de Minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap en het onderzoek van de inspectie naar de declaraties bij de inspectie. Deze leden vinden het zorgelijk dat een deel van de declaraties van de bestuurders van de UU niet doelmatig is en dat het bestuur hier onvoldoende soberheid heeft betracht. Wel is het positief dat de UU dit heeft rechtgezet. De genoemde leden hebben nog een aantal vragen.

De leden van de SP-fractie hebben kennisgenomen van de brief van de Minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap over het rapport van de inspectie naar aanleiding van specifiek onderzoek doelmatigheid declaraties bestuurders UU. Zij hebben daarover nog enkele vragen en opmerkingen. De leden vinden de door de inspectie geconstateerde tekortkomingen in het declaratiegedrag van de bestuurders van de UU

buitengewoon betreuenswaardig en schadelijk voor het aanzien van de publieke sector in het algemeen en de universiteiten in het bijzonder. Zij hebben daarnaast nog enkele vragen en opmerkingen hierover.

Aanbiedingsbrief inzake inspectierapport naar aanleiding van specifiek onderzoek doelmatigheid declaraties bestuurders Universiteit Utrecht

De leden van de CDA-fractie willen wel graag een nadere toelichting wat de Minister nu wel of niet heeft afgesproken met de Vereniging Hogescholen. Is het juist dat er niet gesproken is over het uniformeren van de hoogte van de declaraties zoals de Vereniging Hogescholen stelt in haar brief aan het ministerie d.d. 24 oktober jl.¹? In de genoemde brief van Vereniging Hogescholen stelt zij zich op het standpunt dat er geen reden is voor verdere uniformering, mede ook vanwege de verschillen in omvang en bestuursstructuur. Deze leden vragen de Minister naar haar reactie op dit standpunt. Ziet zij in de motivatie van de Vereniging Hogescholen een rechtvaardiging voor verschillen tussen declaratieregelingen binnen het hoger onderwijs tussen de universiteiten en de hogescholen? Deze leden vragen verder aan de Minister aan te geven of een dergelijke motivatie ook opgaat voor andere sectoren in het onderwijs, waar ook verschillen bestaan in omvang tussen de besturen. Graag ontvangen deze leden een nadere toelichting.

De leden vragen de Minister tevens of zij, of haar opvolger, bereid is het gesprek aan te gaan met de Vereniging Hogescholen indien de uitkomst van het in de brief van de Vereniging Hogescholen aangekondigde overleg met haar leden een negatieve uitkomst heeft ten aanzien van uniformering van de hoogte van de declaraties voordat wordt overgegaan tot het regelen van dit punt bij wet, zo vragen zij.

De leden van de GroenLinks-fractie constateren dat er geen wettelijk kader is voor de beoordeling van de doelmatigheid van declaraties. Biedt een handreiking voldoende juridische basis om over te gaan tot terugvoering, zo vragen deze leden.

De voornoemde vragen of de Minister kan aangeven of de situatie bij de UU een incident is. Tevens vragen deze leden hoe uniform en concreet de richtlijnen in het hbo² en wo³ daadwerkelijk zijn. Hoe wordt de naleving van die richtlijnen vormgegeven? Wat is de reactie van de Minister op het bericht van de Vereniging Hogescholen waarin zij stelt dat een uniforme regeling over de hoogte van vergoedingen niet lijkt te passen vanwege de verschillen tussen hogescholen, zo vragen deze leden.

De leden lezen dat de Minister bij onder meer de Vereniging Hogescholen heeft aangedrongen op een uniforme regeling over de hoogte van de declaraties en dat zij geen intentie heeft een dergelijke regeling op te stellen. Hoe verhoudt zich dit tot de brief van 24 oktober 2017 van de Vereniging Hogescholen, waarin zij stelt dat de Minister nooit een dergelijke oproep heeft gedaan aan om te komen tot een regeling over de hoogte van declaraties, zo vragen deze leden.

Tevens merken deze leden op dat de Minister de raden van toezicht oproept om in het hbo en wo snel te komen tot een kader om de exacte omvang van ondoelmatige uitgaven vast te stellen. Mocht dit niet tot een concreet resultaat leiden, dan kunnen er maatregelen worden genomen waarbij het als uiterst middel wettelijk geregeld zal worden. Wanneer zal

---

¹ Afschrift brief Vereniging Hogescholen d.d. 24 oktober 2017 aan Minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap m.b.t. uitkomsten onderzoek declaratiegedrag bestuurders hogeschool (Parlisnummer2017D29922)

² hbo: hoger beroepsonderwijs

³ wo: wetenschappelijk onderwijs

de Minister besluiten of er extra maatregelen moeten worden genomen met als uiterst middel een wettelijk kader, zo vragen deze leden.

De leden van de SP-fractie merken op dat de Minister in haar brief aangeeft dat meer regels vanuit de overheid niet de beste oplossing zijn, maar dat het van belang is dat bestuurders de normen verinnerlijken, dat wil zeggen moreel kompas tonen. Met de instellingen is afgesproken dat zij gaan werken aan uniforme, duidelijke en concrete definities en voorschriften als het gaat over regels voor declaraties. Met andere woorden: de bestuurders die dit declaratiegedrag vertonen gaan zelf regels voor declaraties opstellen. De leden vinden dit onwenselijk, aangezien de bestuurders helaas hebben laten zien niet altijd afdoende op dit morele kompas te kunnen varen. Hoe gaat de Minister er voor zorgen dat deze bestuurders wel een moreel kompas gaan ontwikkelen? Hoe gaat de Minister er daarnaast voor zorgen dat de maatregelen die samen met de instellingen genomen worden ertoe gaan leiden dat declaraties doelmatig en sober zijn, zo vragen zij.

Voorts merken de leden op dat de raden van toezicht van de universiteiten hebben gemeld dat zij werken aan een uniforme regeling, waarbij de soberheid en doelmatigheid van declaraties de boventoon moet voeren. De Minister stelt in de brief dat mocht dit niet tot een concreet resultaat leiden, er dan maatregelen worden genomen waarbij het als uiterst middel wettelijk geregeld zal worden. Aangezien er al verschillende keren op verschillende manieren geprobeerd is om onwenselijk declaratiegedrag aan te pakken, zijn de leden van mening dat nu zo snel mogelijk wettelijk geregeld moet worden dat declaraties sober en doelmatig moeten zijn. Waarom wacht de Minister eerste deze uniforme regeling af, voordat de Minister wettelijk ingrijpt? Op welke wijze is er bij de universitaire bestuurders zelf ook een cultuurverandering nodig binnen de raden van toezicht en welke rol ziet de Minister hierin voor zichzelf, zo vragen de genoemde leden.

Voorts merken de leden op dat bij de Vereniging Hogescholen en bij de raden van toezicht van hogescholen de oproep van de Minister om een uniforme regeling op te stellen geen gehoor vindt. Wel heeft de Vereniging Hogescholen in de brief van 24 oktober 2017 aan de Minister aangegeven de oproep tot verdergaande uniformering van regelingen en de hoogte van vergoedingen en declaraties in de vereniging te agenderen. Wat gaat de Minister doen aan instellingen voor hoger onderwijs die weigeren mee te werken aan een dergelijke regeling? Is de Minister het met deze leden eens dat een zoveelste oproep geen zoden aan de dijk zet en dat zwaarder geschut nodig is, bijvoorbeeld wettelijke maatregelen? Tevens vragen de leden wat de Minister vindt van het standpunt van de Vereniging Hogescholen dat de verschillen tussen hogescholen een uniforme regeling onlogisch maken. Is de Minister met deze leden van mening dat verschillen in bijvoorbeeld grootte van hogescholen geen belemmering zouden moeten vormen voor het maken van concrete, bindende afspraken over zowel de soberheid en doelmatigheid van declaraties als de maximale hoogte hiervan? Zo ja, hoe gaat de Minister de hogescholen hierop aanspreken, zo vragen zij.

Inspectierapport naar aanleiding van specifiek onderzoek doelmatigheid declaraties bestuurders Universiteit Utrecht

1 Bevindingen en conclusies

1.1 Kostenoverzicht bestuurders 2013–2015

De leden van de D66-fractie vragen de Minister nader toe te lichten waarom de bedragen van declaraties van bestuurders veel hoger zijn in

het jaarverslag over 2015 ten opzichte van de bedragen van declaraties in de jaarverslagen over 2013 en 2014.

De leden vinden het opvallend dat bestuurder 1 en bestuurder 4 veel hogere kosten hebben dan bestuurder 2 en 3 en vragen de Minister om nadere toelichting.

Voorts vragen deze leden waarom de instelling bij verantwoording over 2013 en 2014 een andere interpretatie heeft gegeven aan de term «declaratie» ten opzichte van het jaar 2015. Tevens vragen deze leden wat de Minister ervan vindt dat de bedragen in 2013 en 2014 in de specifieke opgave afwijken van de bedragen volgens de jaarverslagen 2013 en 2014. Kan de Minister nader toelichten in hoeverre zij van mening is dat declaraties en uitgaven van bestuurders van collectief gefinancierde instellingen te allen tijde volledig transparant zouden moeten zijn, zo vragen zij.

De leden van de SP-fractie merken op dat in het rapport van de inspectie staat dat enkele declaraties van bestuurders vragen oproepen over de doelmatigheid en soberheid. De inspectie kon in deze gevallen op grond van de informatie geen oordeel geven over de doelmatigheid van de declaraties. Acht de Minister het noodzakelijk dat er aanvullend onderzoek gedaan wordt naar deze declaraties? Kan de Minister dit toelichten, zo vragen zij.

1.2 Vervoerskosten

1.2.1 Kosten dienstauto's bestuurders

De leden van de D66-fractie merken op dat de inspectie een uitspraak doet over het type leaseauto, maar geen uitspraak over in hoeverre de hoeveelheid kilometers die met de dienstauto zijn gemaakt doelmatig zijn. Daarom vragen de leden in hoeverre de Minister de hoeveelheid kilometers die met de dienstauto gemaakt zijn als doelmatig acht. Daarnaast vragen zij om nader toe te lichten waarom de bestuurders zoveel kilometers maakten. Is dit vergelijkbaar met de hoeveelheid gemaakte kilometers van bestuurders van andere universiteiten, zo vragen zij.

1.2.2 Taxikosten

De leden van de D66-fractie vragen de Minister nader toe te lichten waar de grote verschillen vandaan komen in de jaaruitgaven aan taxikosten (2013 tot met 2015 resp. € 34.676, € 7.390 en € 17.308).

1.3 Declaraties reis- en verblijfskosten

1.3.1 Algemeen

De leden van de VVD-fractie zijn van mening dat overheidsmiddelen sober, doelmatig en transparant moeten worden besteed. Waar soberheid en doelmatigheid elkaar in de weg zitten, bijvoorbeeld omdat een conferentie in een duurder hotel wordt gehouden, dienen extra uitgaven extra duidelijk te worden verantwoord. De leden merken op dat bestuurders in de publieke en semipublieke sector die verantwoorde-lijkheid alleen kunnen waarmaken als er een duidelijk kader bestaat voor onkostenvergoeding. Uit het onderhavige rapport blijkt dat declaraties binnen de UU worden getoetst aan zowel de eigen declaratie-instructie universiteit als de Reisregeling binnenland en de Reisregeling buitenland voor rijksambtenaren. Is de Minister van mening dat die regelingen voorzien in realistische vergoedingen? Worden er binnen haar eigen ministerie bijvoorbeeld ook uitzonderingen gemaakt op de voorge-

schreven verblijfskosten? Zo ja, hoe vaak? De leden hechten belang aan een realistisch kader, omdat overschrijding van de normen anders eerder regel dan uitzondering wordt. Daarin spelen de onderwijsinstellingen zelf een belangrijke rol. De Minister spreekt in het einde van haar begeleidende brief uit dat een uniforme regeling rondom declaraties kan leiden tot transparantie en eenduidigheid. Kan de Minister beschrijven welke stappen hiertoe zijn gezet sinds 2011, toen haar ambtsvoorganger afspraken maakte met de Vereniging Hogescholen en de VSNU⁴ over declaratienormen en transparantie? Wat was de afspraak destijds en wat is daarvan terechtgekomen? Hoe komt het dat beide organisaties een sterk verschillend gevolg hebben gegeven aan die afspraak, zo vragen zij.

De leden van de D66-fractie vragen een nadere toelichting over de voorwaarde dat «businessclass vliegen in principe niet is toegestaan, tenzij om dringende redenen onder goedkeuring van de mandataris». Wat wordt er concreet bedoeld met «dringende redenen»? In hoeverre is de Minister van mening dat vanwege de collectieve financiering van universiteiten, het nooit gerechtvaardigd zou moeten zijn dat een bestuurder van een universiteit businessclass vliegt, zo vragen zij.

1.3.2 Hotelkosten

De leden van de D66-fractie vragen, gezien de ondoelmatige declaraties die worden geconstateerd in dit onderzoek, in hoeverre de Minister van mening is dat het goed zou zijn om ook voor verblijfskosten normbedragen op te stellen.

De onderzoekers constateren dat voor vier declaraties de gedeclareerde hotelkosten per overnachting ruim uitkomen boven de maximumbedragen per overnachting volgens de Reisregeling buitenland rijksambtenaren. Wat vindt de Minister van het feit dat, volgens de UU, in alle gevallen om acceptabele redenen gekozen was voor duurdere hotels, zo vragen de leden. In hoeverre vindt de Minister dat € 3.075 voor in totaal zeven overnachtingen een acceptabel bedrag is voor overnachtingen van bestuurders van een instelling die gefinancierd wordt door collectieve middelen, zo vragen zij.

Zienswijze Universiteit Utrecht

Reis- en verblijfskosten

De leden van de D66-fractie merken op dat de inspectie vaststelt dat er geen toetsbare documenten beschikbaar zijn om een zorgvuldige afweging te maken over de doelmatigheid van reis- en verblijfskosten. Uit de brief van prof. dr. E. Meijer namens de UU blijkt dat doelmatigheid van reis- en verblijfskosten achteraf door de raad van toezicht is beoordeeld en goedgekeurd. Deze twee uitgangspunten lijken elkaar tegen te spreken. Kan de Minister hier nader op ingaan en een oordeel geven over de uitspraak van de UU dat de raad van toezicht de doelmatigheid van de reis- en verblijfskosten achteraf heeft beoordeeld en goedgekeurd, zo vragen zij.

Vervoerskosten

De leden van de VVD-fractie merken op dat de afwezigheid van een uniforme regeling ertoe leidt dat de Kamer zich nu moet uitspreken over gedetailleerde zaken als de prijs van enkele flessen wijn of het doorbelasten van een handvol parkeerboetes. Die parkeerboetes raken echter aan een principieel punt en de leden vragen de Minister daarop in te gaan. De

⁴ VSNU: Vereniging van Universiteiten

UU zegt te beschikken over een parkeervergunning en lijkt parkeerboetes te betwisten, zonder evenwel in bezwaar of beroep te zijn gegaan. Kan de UU deze boetes alsnog verhalen bij de chauffeurs, aangezien niet is vastgesteld dat de verkeersboetes onrechtmatig zijn? Wanneer dit niet mogelijk blijkt te zijn, is de Minister dan voornemens om deze bedragen terug te vorderen bij de UU, zo vragen zij.

De leden van de D66-fractie vragen waarom het niet wenselijk was om gebruik te maken van de leaseauto, terwijl deze wel beschikbaar was. Is de Minister het eens met deze leden dat wanneer gekozen wordt voor alternatief vervoer inclusief de daarbij behorende kosten ten opzichte van een beschikbare leaseauto zonder extra kosten, dit niet past in de gepaste soberheid die gevraagd wordt van deze bestuurders, zo vragen zij.

II REACTIE MINISTER